

MEMORANDUM VERKIEZINGEN 2019

Investeer in de mensenrechten : voor het recht op voedszaam voedsel voor iedereen !

Onze planeet produceert voldoende voedsel om 7,5 miljard mensen te kunnen voeden. Ondanks het voornemen van de internationale gemeenschap om tegen 2030 een eind te maken aan honger, neemt het aantal hongerlijdenden de laatste jaren weer toe (815 miljoen mensen, FAO 2017). Meer dan 2 miljard mensen hebben een tekort aan de nodige micronutriënten voor een gezond leven. Anderzijds hebben meer dan 1,9 miljard mensen te kampen met overgewicht (WHO, 2016) en dus met een verhoogd risico op voedingsgerelateerde, chronische ziekten. Het agrovoedingssysteem is de grootste uitstoter van broeikasgassen ; de klimaatsveranderingen en afnemende biodiversiteit zetten het vermogen van onze ecosystemen om kwaliteitsvol voedsel voort te brengen verder op de helling.

Ook in België baart de situatie rond het recht op voedsel zorgen. Meer dan 577.000 personen kampen met ernstige materiële tekorten (Eurostat) ; 450.000 personen doen beroep op voedselhulp (FDSS, 2016). Bijna één op twee mensen lijdt aan overgewicht ; 14 % zijn zwaarlijvig omwille van ongezonde voedingsgewoonten (junkfood). Ons land kwam nogmaals jammerlijk onder de Europese aandacht als epicentrum van nieuwe voedselschandalen (fipronil-eieren, Veviba-schandaal, enz.), terwijl de boerenlandbouw en korte ketens nauwelijks aan bod komen in een economisch voedselsysteem op maat van de landbouwindustrie. Sinds 1980 verloren wij meer dan 67 % van onze landbouwers; de meeste overige landbouwers zijn de 55 voorbij en vertrekken weldra op pensioen zonder zekerheid over opvolging.

Eén ding is duidelijk : het industriële agrovoedingssysteem komt tekort en bedreigt mens en natuur.

Ook de oplossing is duidelijk : recht op voedsel moet dringend centraal op de politieke agenda geplaatst worden en we moeten de transitie maken naar voedselsoevereiniteit in een agro-ecologisch systeem.

FIAN Belgium, lid van FIAN International, is een mensenrechtenorganisatie die al meer dan 30 jaar wereldwijd ijvert voor de verwezenlijking van het recht op voedszaam voedsel. FIAN geniet een consultatieve status bij de Verenigde Naties.

Met de Europese, federale en regionale verkiezingen in het vooruitzicht lijst FIAN Belgium de belangrijkste eisen op en vraagt de mening van de politieke partijen hieromtrent.

ONZE BELANGRIJKSTE EISEN :

1. Voorrang van de mensenrechten en beleidscoherentie met het recht op voedzaam voedsel
2. Een eind maken aan misbruik van mensenrechten door multinationale bedrijven
3. Boerenlandbouw en agro-ecologische transitie ondersteunen in onze ontwikkelingsamenwerking
4. Rechten van boeren- en boerinnen erkennen en beschermen
5. Steun aan agrobrandstoffen stopzetten
6. Werk maken van het recht op voedzaam voedsel voor iedereen in België
7. Overschakelen op agro-ecologische systemen in België
8. Landbouwgronden en natuurlijke rijkdommen behouden

1. Voorrang van de mensenrechten en beleidscoherentie met het recht op voedzaam voedsel

1.1 Het recht op voedzaam voedsel opnemen in de Grondwet (art. 23).

1.2 De verplichting om de mensenrechten te respecteren, met name voor het recht op voedsel, opnemen in alle door België (en de Europese Unie) afgesloten internationale akkoorden, en impactstudies uitvoeren inzake de mensenrechten (voor, tijdens en na afsluiting van de akkoorden) evenals voorzien in herzienings- en herstelmechanismes in geval van negatieve impact.

1.3 Uitzonderingen voorzien voor landbouw en voedsel in handelsakkoorden om de voedselsoevereiniteit van landen te kunnen waarborgen (zowel in het zuiden als het noorden).

1.4 De mechanismes voor beleidscoherentie omtrent duurzame ontwikkeling en mensenrechten versterken (adviesorganen rond duurzame ontwikkeling, een consultatieve raad rond de beleidscoherentie in ontwikkelingsamenwerking, mensenrechteninstututen) en regeringen verplichten rekenschap af te leggen met betrekking tot de adviezen van deze instellingen.

Voor meer info:

 M. Eggen en N. Janne d'Othée (2013), « *Le droit à l'alimentation comme outil de cohérence des politiques en faveur du développement* », Brussel, Point Sud. Beschikbaar op: <https://www.fian.be/Ceux-qui-ont-faim-ont-droit-le-droit-a-l-alimentation-comme-outil-de-coherence>

2. Een einde maken aan misbruik van de mensenrechten door transnationale bedrijven

2.1 Actief bijdragen aan de goedkeuring van het bindend Verdrag voor bedrijven en mensenrechten dat momenteel onderhandeld wordt in de VN-Mensenrechtenraad.

2.2 Een wettelijke « waakzaamheidsplicht » (due diligence) instellen voor transnationale bedrijven met Belgische banden (zetel, centrale administratie, belangrijke economische activiteiten of gefinancierd door België) om de mensen- en milieurechten te doen nakomen in de filialen, toeleveringsketens en bedrijven onder hun controle en hen wettelijk verantwoordelijk te stellen (sancties, burgerlijke aansprakelijkheid) in geval van nalatigheid (zie ter voorbeeld de Franse wet en Zwitsers initiatief).

2.3 Het Belgische rechtssysteem toegankelijker maken, ook voor slachtoffers uit derde landen, met name door : class action toe te staan ook in geval van mensenrechtenschendingen ; gepaste juridische steun te bieden ; de procureur des Konings onderzoeksrecht te verlenen ; in specifieke gevallen de bewijslast om te keren, enz.

2.4 Een nationaal Instituut voor de mensenrechten oprichten, bevoegd voor het ontvangen en onderzoeken van klachten rond misbruik van mensenrechten door bedrijven met Belgische banden, die hiervoor bestraft kunnen worden.

Voor meer info:

 H. Flachat (2018), « *Bedrijven en mensenrechten : naar het einde van de straffeloosheid met een bindend verdrag !* » Analysenota FIAN. Beschikbaar op : <https://www.fian.be/Bedrijven-en-mensenrechten-naar-het-einde-van-de-straffeloosheid-met-een?lang=nl>

3. Boerenlandbouw en agro-ecologische transitie ondersteunen in onze ontwikkelingssamenwerking

3.1 De Belgische strategie voor ontwikkelingssamenwerking omtrent landbouw en voedselzekerheid herzien om:

- ↳ van het recht op voedsel een centrale doelstelling te maken en een op mensenrechten gebaseerde aanpak te voorzien ;
- ↳ te focussen op duurzame familiale landbouw, in overeenstemming met de DOD (subdoelstelling 2.3) en met de aanbevelingen van het internationaal Decennium van de familiale landbouw (2019-2028) ;
- ↳ de agro-ecologische transitie te ondersteunen, zoals aanbevolen door de FAO¹ en de boerenbewegingen.

¹ <http://www.fao.org/about/meetings/second-international-agroecology-symposium/fr>

Voor meer info:

 M. Eggen en F. Kroff, (2016) « *La coopération belge en matière d'agriculture et de sécurité alimentaire : bilan et perspectives – Vers une approche basée sur les droits humains ?* », Studie FIAN. Beschikbaar op : <https://www.fian.be/La-cooperation-belge-en-matiere-d-agriculture-et-de-securite-alimentaire-bilan>

4. Boeren- en boerinnenrechten erkennen en beschermen

4.1 Actief ijveren voor de goedkeuring van de VN-Verklaring voor de rechten van boeren, boerinnen en andere op het platteland werkzame personen, en werken aan de concrete toepassing hiervan, op Belgisch en op internationaal niveau.

Voor meer info:

 FIAN (2016): "*Verklaring inzake de rechten van boeren en boerinnen: Specifieke bescherming is nodig*", Analysenota FIAN. Beschikbaar op: <https://www.fian.be/Verklaring-inzake-de-rechten-van-boeren-en-boerinnen?lang=nl>

5. Steun aan agrobrandstoffen stopzetten

5.1 Het gebruik van agrobrandstoffen (op akkerland geproduceerde brandstoffen) verbieden om de doelstellingen rond hernieuwbare energie te halen.

Voor meer info:

 FIAN-IEW-CNCD-Oxfam (2018), « *Evaluation de la politique belge d'incorporation d'agrocarburants : Le cas de l'huile de palme* », Politieke nota FIAN. Beschikbaar op: <https://www.fian.be/Evaluation-de-la-politique-belge-d-incorporation-d-agrocarburants-Le-cas-de-l>

6. Werk maken van het recht op voedzaam voedsel voor iedereen in België

6.1 Een wettelijk kader voorzien dat toeziet op de nakoming van de Belgische plichten rond het recht op voedsel en intersectoriële strategien ontwikkelen (bijv. Richtlijnen rond het recht op voedsel, FAO 2004)

6.2 De voedselsystemen democratiseren door de oprichting van voedselraden die mee instaan voor de ontwikkeling en uitvoering van strategien en beleid inzake voedsel.

6.3 Duidelijke doelstellingen vastleggen in de plannen voor voeding en gezondheid omtrent de inperking van overgewicht, zwaarlijvigheid en overconsumptie, en dwingende maatregelen nemen in de strijd tegen onaangepaste voedingsgewoonten (junkfood): verbod op de schoolverkoop van snacks en soda's, marketingsregulering, belasting op junkfood, verdelen van gezonde maaltijden (biologisch en korte-keten) in scholen, enz.

6.4 Armoede- en voedselonzekerheid in België tegengaan door : de sociale zekerheid te versterken ; dwingende actieplannen tegen armoede te ontwikkelen ; op rechten gebaseerde voedselhulp verzekeren voor personen met onvoldoende middelen.

Voor meer info:

- Coalition pour le droit à l'alimentation (2015), « *Le droit à une alimentation adéquate en Belgique* », Rapport au Conseil des droits de l'Homme. Beschikbaar op : <https://www.fian.be/Rapport-au-Conseil-des-droits-de-l-Homme-Le-droit-a-une-alimentation-adequate>
- M. Eggen en V. Bonomelli (2017), « *De voedselraden : naar een democratisch beheer van voedselsystemen ?* », Analysenota FIAN. Beschikbaar op <https://www.fian.be/De-voedselraden?lang=nl>
- P. Claeys (2015), « *10 ans des Directives sur le droit à l'alimentation (2004-2014) : quel bilan ?* », Analysenota FIAN. Beschikbaar op : <https://www.fian.be/Note-d-analyse-10-ans-des-Directives-sur-le-droit-a-l-alimentation-2004-2014>

7. Overschakelen naar agro-ecologische systemen in België

7.1 Bij de deelname aan de Europese hervorming van het GLB een gezond, duurzaam, rechtvaardig voedsel- en landbouwmodel verdedigen zonder negatieve impact op de mensenrechten, door te ijveren voor een plafonnering van de GLB-subsidies voor grote bedrijven ; deze subsidies te reserveren voor « actieve landbouwers » en meer steun te geven aan nieuwe landbouwers en kleine boerderijen¹ die agro-ecologische activiteiten ontwikkelen.

7.2 Openbare diensten en infrastructuur uitbouwen om boerenlandbouw en agro-ecologie te ondersteunen : opleidings- en begeleidingsstructuren ; ruilbanken voor boerenzaad ; verwerkings- en commercialiseringsstructuren (mobiele slachterijen, molens, melkerijen, marktinfrastructuur voor lokale producenten, enz.) ; collectivisering van landbouwwerktuigen ; ophaal- en opwaarderingsdiensten voor landbouwfval ; enz.

7.3 De opzet van nieuwe voedingsmarkten voor lokale producenten aanmoedigen en regionale en intercommunale groothandel organiseren die ten goede komen aan lokale producenten, boeren en boerinnen (zie bijvoorbeeld de markten van nationaal belang in Frankrijk).

7.4 Criteria definiëren die er voor zorgen dat er meer producten uit de agro-ecologie, de korte keten en eerlijke handel worden gebruikt in overheidsgestuurde grootkeukens.

¹ De Franse Confédération paysanne definieert kleine boerderijen als uitbatingen met minder dan 30 ha oppervlakte cultuurgrond voor één arbeidsjaareenheid (AJE), 40 ha voor 2 AJE, 50 ha voor 3 AJE of 60 ha voor 4 AJE en meer. Zie : Confédération Paysanne (2016), « Les petites fermes sont bénéfiques pour la société, soutenons-les ! », analysenota. http://www.confederationpaysanne.fr/sites/1/mots_cles/documents/Livret_Petites-fermes_web.pdf

Voor meer info:

- FIAN (2017), « *Agir localement pour notre alimentation : Quelle gouvernance pour des systèmes alimentaires alternatifs ?* », Revue FIAN. Beschikbaar op : <https://www.fian.be/Premier-numero-en-ligne>

8. Landbouwgronden en natuurlijke rijkdommen beschermen

8.1 Landbouwgrond behouden door een halt toe te roepen aan stadsuitbreiding (een maximale limiet zetten op de verharding van landbouwgrond) en door de voorkeur te geven aan herontwikkeling van oude industriezones voor stadsontwikkelingsprojecten en openbare infrastructuur.

8.2 De verkoop van landbouwgrond in het bezit van openbare overheden verbieden, en deze gronden ter beschikking stellen voor agro-ecologische projecten (vestiging van nieuwe landbouwers, testzones, gemeenschapstuinen, pedagogische ruimtes, enz.).

8.3 Regionale Observatoria voor landbouwgrond, en grondbanken inrichten die zorgen voor een transparantere vastgoedmarkt en een voorkeurecht uitoefenen in het belang van de gemeenschap.

8.4 Plannen opstellen, waaronder de ontwikkeling van een wettelijk kader, om tot een verbod te komen op de verkoop en het gebruik van giftige producten (pesticiden, meststoffen, enz.), zowel voor beroepsmensen als voor particulieren.

Voor meer info:

 A. Bouchedor (2014), "Naar een betere toegang tot grond in België en in Europa: uitdagingen en mogelijkheden voor een verantwoord grondbeheer", Studie FIAN. Beschikbaar op: <https://www.fian.be/FIAN-publiceert-een-studie-over-toegang-tot-grond-in-Belgie-en-in-Europa?lang=nl>

 A. Bouchedor (2017): "Druk op onze landbouwgrond: hoe redden we onze bodems van de betonning?", Studie FIAN. Beschikbaar op: <https://www.fian.be/Druk-op-onze-landbouwgronden-1098?lang=nl>

 Fian Belgium @FIANbelgium FIANbelgium FIAN Belgium	FIAN Belgium Van Elewycckstraat, 35 1050 Brussel www.fian.be fian@fian.be +32 2 640 84 17
---	---